DOMSTOLENS DOM

23. maj 2000 *

I sag C-58/99,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A. Aresu og M. Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos C. Gómez de la Cruz, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Wagnercentret, Kirchberg,

sagsøger,

mod

Den Italienske Republik ved afdelingschef, professor U. Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, I.M. Braguglia, og med valgt adresse i Luxembourg på Italiens Ambassade, 5, rue Marie-Adélaïde,

sagsøgt,

angående en påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til EF-traktatens artikel 52, 59 (efter ændring nu artikel 43 EF og 49 EF) og 73 B (nu artikel 56 EF), idet den har

* Processprog: italiensk.

vedtaget artikel 1, stk. 5, og artikel 2 i den konsoliderede udgave af lovdekret nr. 332 af 31. maj 1994 (GURI nr. 126 af 1.6.1994), som med visse ændringer er konverteret til lov nr. 474 af 30. juli 1994, der indeholder bestemmelser om fremskyndelse af procedurerne for salg af kapitalandele, som staten og offentlige organer ejer i aktieselskaber (GURI nr. 177 af 30.7.1994), samt dekreterne om »særlige beføjelser« i forbindelse med privatiseringerne af ENI SpA og Telecom Italia SpA,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene D.A.O. Edward, L. Sevón og R. Schintgen samt dommerne P.J.G. Kapteyn (refererende dommer), A. La Pergola, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm og M. Wathelet,

generaladvokat: J. Mischo
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 1. februar 2000, hvorunder Den Italienske Republik var repræsenteret af I.M. Braguglia og Kommissionen var repræsenteret af juridisk konsulent E. Traversa, som befuldmægtiget,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 22. februar 2000,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 19. februar 1999 har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EF-traktatens artikel 169 (nu artikel 226 EF) anlagt sag med påstand om, at det fastslås, at Den Italienske Republik har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til EF-traktatens artikel 52, 59 (efter ændring nu artikel 43 EF og 49 EF) og 73 B (nu artikel 56 EF), idet den har vedtaget artikel 1, stk. 5, og artikel 2 i den konsoliderede udgave af lovdekret nr. 332 af 31. maj 1994 (GURI nr. 126 af 1.6.1994), som med visse ændringer er konverteret til lov nr. 474 af 30. juli 1994, der indeholder bestemmelser om fremskyndelse af procedurerne for salg af kapitalandele, som staten og offentlige organer ejer i aktieselskaber (GURI nr. 177 af 30.7.1994, herefter »den konsoliderede udgave«) samt dekreterne om »særlige beføjelser« i forbindelse med privatiseringerne af ENI SpA og Telecom Italia SpA.

2 Artikel 1 i den konsoliderede udgave fastsætter de nærmere regler for salg af aktier ejet af staten og offentlige organer. Bestemmelsens stk. 5 fastslår, at vedkommende ministerielle myndigheder — med henblik på at behandle og gennemføre kapitaltilførsler — kan overlade bestemte opgaver (forberedende arbejde, rådgivning, vurdering, bistand, administration og ledelse til »nationale eller udenlandske selskaber, der har dokumenteret en vis erfaring og operationel kapacitet, samt til erhvervsdrivende, som i mindst fem år har været optaget i de i loven omhandlede registre«.

3 Artikel 2 i den konsoliderede udgave vedrører de »særlige beføjelser«, der er forbeholdt staten og offentlige organer. Det bestemmes i stk. 1, at et dekret fra ministerpræsidenten fastlægger de selskaber, der er aktive inden for områderne forsvar, transport, telekommunikation, energiressourcer og andre offentlige serviceområder, og som kontrolleres direkte eller indirekte af staten, således at

selskabet i sine vedtægter ved beslutning truffet på en ekstraordinær generalforsamling inden vedtagelse af beslutninger vedrørende afgivelse af bestemmende indflydelse i selskabet, kan tillægge ministeren for statens finanser en eller flere »særlige beføjelser« opregnet i stk. 1, såsom beføjelsen til hurtig godkendelse, udnævnelse af en eller flere administratorer og statsautoriseret revisor samt vetoret ved bestemte beslutninger.

4 Det fremgår af sagen, at disse »særlige beføjelser« skal udøves »under hensyntagen til nationale målsætninger for den økonomiske og industrielle politik«. Indholdet af den bestemmelse, der tillægger de »særlige beføjelser«, er fastsat i en bekendtgørelse fra ministeren for statens finanser [artikel 2, stk. 1, litra a)]. Bekendtgørelsens artikel 2 gælder endvidere også for selskaber, der direkte eller indirekte kontrolleres af offentlige organer, der beskæftiger sig med transportområdet eller andre offentlige serviceområder; i så fald træder disse selskaber i stedet for ministeren for statens finanser ved fastlæggelsen af de selskaber, der er tillagt »særlige beføjelser« samt rækkevidden og udøvelsen af disse beføjelser (artikel 2, stk. 3).

5 Ved dekret fra ministerpræsidenten har den italienske regering den 5. oktober 1995 indsat de i artikel 2 i den konsoliderede udgave omhandlede »særlige beføjelser« i vedtægterne for ENI SpA (der udøver sine aktiviteter inden for energi- og petrokemiområdet).

6 Den 21. marts 1997 blev det ved dekret fra ministerpræsidenten bestemt, at STET SpA og Telecom Italia SpA (henholdsvis holdingselskab og driftsselskab inden for telekommunikationsområdet) skulle have indsat bestemmelser om »særlige beføjelser« i vedtægterne inden selskabernes privatisering. Herefter fusionerede STET SpA og Telecom Italia SpA. Den 24. marts 1997 blev to bekendtgørelser fra ministeren for statens finanser offentliggjort. Den ene fastlagde indholdet af de »særlige beføjelser«, mens den anden fastslog, at indehavelse af 3% af stemmerne i et selskab indebar en sådan deltagelse, at ministeren for statens finanser kunne udøve de tillagte særlige godkendelsesbeføjelser.

7 Kommissionen meddelte i overensstemmelse med traktatens artikel 169 ved åbningsskrivelse af 3. februar 1998 den italienske regering, at de ovennævnte nationale bestemmelser var uforenelige med traktatens artikel 52, 59 og 73 B.

8 Den italienske regering svarede ved skrivelse af 13. maj 1998. Kommissionen, der ikke tog den italienske regerings argumenter til følge, fremsatte den 10. august 1998 en begrundet udtalelse, hvorefter Den Italienske Republik skulle efterkomme den begrundede udtalelse inden for en frist på to måneder fra dens meddelelse.

9 Den italienske regering besvarede ved note af 22. oktober 1998 den begrundede udtalelse og oplyste, at den begrundede udtalelse ville blive efterkommet gennem vedtagelsen af et lovforslag om ændring af de anfægtede bestemmelser.

10 Kommissionen tog den italienske regerings tilsagn til efterretning, men konstaterede imidlertid, at gennemførelsen af lovændringen ville blive væsentligt forsinket, idet lovforslaget stadig ikke var blevet forelagt det italienske parlament.

11 På denne baggrund besluttede Kommissionen i overensstemmelse med traktatens artikel 169, stk. 2, at anlægge den foreliggende sag.

12 For så vidt angår den konsoliderede udgaves artikel 1, stk. 5, har Kommissionen anført, at denne bestemmelse udelukker alle erhvervsdrivende, der lovligt driver virksomhed i andre medlemsstater, eller som for nylig har etableret sig i Italien, fra at udføre visse opgaver, hvilket er i strid med traktatens artikel 52 og 59.

13 Kommissionen har vedrørende de »særlige beføjelser«, der er tillagt ministeren for statens finanser i henhold til den konsoliderede udgaves artikel 2, i det

væsentlige gjort gældende, at sådanne beføjelser, som kan hindre eller gøre udøvelsen af de grundlæggende friheder, der garanteres i traktaten, mindre tiltrækkende, skal opfylde fire betingelser, nemlig at de anvendes uden forskelsbehandling, at de er begrundet i tvingende samfundsmæssige hensyn, at de skal være egnede til at sikre virkeliggørelsen af det formål, de forfølger, og at de ikke må gå ud over, hvad der er nødvendigt for at opnå formålet. Da det intet sted fremgår, at disse betingelser er opfyldt i den foreliggende sag, og da disse »særlige beføjelser« således giver de italienske myndigheder en potentiel mulighed for forskelsbehandling, der kan anvendes vilkårligt, er det Kommissionens vurdering, at disse »særlige beføjelser« er uforenelige med traktatens artikel 52 og 73 B.

14 Den italienske regering har i svarskriftet ikke bestridt, at de anfægtede nationale bestemmelser er uforenelige med fællesskabsretten. Regeringen har alene bekræftet, at den vil efterkomme den begrundede udtalelse af 10. august 1998, og den har tilføjet, at det relevante lovforslag er godkendt af ministerrådet den 18. december 1998, og at det er forelagt for parlamentet.

15 Under retsmødet har den italienske regering anført, at retsforskrifterne om udøvelse af »særlige beføjelser« er gennemført ved dekret fra ministerpræsidenten af 4. maj 1999 (GURI 1999, nr. 109), hvilket er meddelt Kommissionen.

16 Ved samme lejlighed anførte den italienske regering ligeledes, at dekretet af 4. maj 1999 blev gennemført ved artikel 66 i finanslov nr. 488 af 23. december 1999 for år 2000 (GURI nr. 302 af 27.12.1999), således at gennemførelsen er i

overensstemmelse med de retlige og retssikkerhedsmæssige krav, som Kommissionen har påberåbt sig.

17 Det fremgår af fast retspraksis, at spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger traktatbrud, må vurderes på baggrund af forholdene i medlemsstaten, som de var ved udløbet af fristen i den begrundede udtalelse, og at ændringer af forholdene i tiden derefter ikke kan tages i betragtning af Domstolen (jf. bl.a. dom af 17.9.1996, sag C-289/94, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 4405, præmis 20, og af 12.12.1996, sag C-302/95, Kommissionen mod Italien, Sml. I, s. 6765, præmis 13).

18 I den foreliggende sag udløb denne frist imidlertid to måneder efter meddelelsen af den begrundede udtalelse af 10. august 1998.

19 Det følger heraf, at lovbestemmelser, der er vedtaget efter udløbet af den nævnte frist, ikke kan tages i betragtning.

20 Det følger af det ovenfor anførte, at Den Italienske Republik har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til traktatens artikel 52, 59 og 73 B, idet den har vedtaget artikel 1, stk. 5, og artikel 2 i den konsoliderede udgave, samt dekreterne om »særlige beføjelser« i forbindelse med privatiseringerne af ENI SpA og Telecom Italia SpA.

Sagens omkostninger

21 I medfør af procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, såfremt der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Den Italienske Republik bør betale sagens omkostninger, og da Den Italienske Republik har tabt sagen, pålægges det den at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Den Italienske Republik har tilsidesat de forpligtelser, der påhviler den i henhold til EF-traktatens artikel 52, 59 (efter ændring nu artikel 43 EF og 45 EF) og 73 B (nu artikel 56 EF), idet den har vedtaget artikel 1, stk. 5, og artikel 2 i den konsoliderede udgave af lovdekret nr. 332 af 31. maj 1994, som med visse ændringer er konverteret til lov nr. 474 af 30. juli 1994, der indeholder bestemmelser om fremskyndelse af procedurerne for salg af kapitalandele, som staten og offentlige organer ejer i aktieselskaber, samt dekreterne om »særlige beføjelser« i forbindelse med privatiseringerne af ENI SpA og Telecom Italia SpA.**

2) **Den Italienske Republik betaler sagens omkostninger.**

Rodríguez Iglesias Edward Sevón

Schintgen Kapteyn

La Pergola Puissochet Hirsch

Jann Ragnemalm Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. maj 2000.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitssekretær Præsident